

01 B06 Sosiaalihuollon palvelumatriisi ja kuvaukset Liite 023 Sosiaalihuoltopainotteisten toiminnallisuuden kuvaus

10.22 Lastensuojelu

Tavoitteena on turvata lapsen oikeus turvalliseen kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen sekä erityiseen suojeluun. Sosiaalihuollon palvelutehtävänä lastensuojelulla tarkoitetaan lapsi- ja perhekohtaista lastensuojelua, johon kuuluu lastensuojelun avohuolto, sijaishuolto sekä jälkihuolto. Jälkihuolto voi jatkua 21 ikävuoteen saakka. Lastensuojelulla on laaja tietojensaantioikeus muilta viranomaisilta lastensuojelun tarvetta selvittäessä ja turvattaessa lasta suojaavien tukitoimien ja palveluiden toteuttamista.

10.37 Koulun sosiaalityö

Koulun sosiaalityön tavoitteena on tukea oppilaiden ja opiskelijoiden oppimista, hyvinvointia ja sosiaalisia valmiuksia sekä edistää oppilaitoksen yhteistyötä oppilaiden tai opiskelijoiden perheiden ja muiden läheisten kanssa. Koulun sosiaalityötä toteuttaa useimmiten kuraattori, palvelu perustuu oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin.

10.02 Ikääntyneiden palvelut

Tarkoituksena on tukea ikääntyneen väestön hyvinvointia, terveyttä, toimintakykyä ja itsenäistä suoriutumista sekä parantaa iäkkään henkilön mahdollisuutta saada laadukkaita sosiaali- ja terveyspalveluja sekä ohjausta muiden tarjolla olevien palvelujen käyttöön yksilöllisten tarpeittensa mukaisesti ja riittävän ajoissa silloin, kun hänen heikentynyt toimintakykynsä sitä edellyttää. Ikäihmisten palvelut on uusi palvelutehtävä, joka perustuu mm. lakiin ikääntyneen väestön toimintakyvyn turvaamisesta ja ikääntyvien sosiaali- ja terveyspalveluista (tullut voimaan 1.1.2014).

10.03 Vammaispalvelut

Tarkoituksena on edistää vammaisten henkilöiden edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisina yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistä ja poistaa vammaisuuden aiheuttamia haittoja ja esteitä. Vammaisten henkilöiden palvelut järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaan. Jos sosiaalihuoltolain tai muun lain mukaiset palvelut eivät ole riittäviä tai sopivia, palvelut järjestetään vammaispalvelulain ja -asetuksen mukaan.

10.04 Kehitysvammahuolto

Tarkoituksena on edistää kehitysvammaisten henkilöiden itsenäistä suoriutumista ja toimeentuloa sekä sopeutumista yhteiskuntaan ja turvata heidän tarvitsemansa hoito ja muu huolenpito. Kehitysvammaisille henkilöille järjestetään sosiaalipalveluja ensisijaisesti sosiaalihuoltolain mukaisina palveluina tai vammaispalvelujen mukaisesti. Kehitysvammaisten erityishuollolla turvataan kehitysvammaisille henkilöille heidän tarvitsemiaan palveluja ja etuuksia, joita he eivät saa muiden lakien nojalla.

10.30 Omaishoidon tuki

Tarkoituksena on tukea omaishoitoa sekä hoidettavien että omaishoitajien tarpeet huomioiden. Omaishoidolla tarkoitetaan vanhuksen, vammaisen tai sairaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä kotiooloissa omaishoitajan eli omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Omaishoidon tuen perusteella omaishoitajalle ja hoidettavalle annetaan sosiaalipalveluja ja omaishoitajalle maksetaan hoitopalkkiota ja järjestetään vapaata.

10.05 Päihdehuolto

Tarkoituksena on ehkäistä ja vähentää päihteiden ongelmakäyttöä ja siihen liittyviä haittoja sekä parantaa päihteiden ongelmakäyttäjien ja heidän läheistensä toimintakykyä ja turvallisuutta. Päihdepalvelut järjestetään sosiaali- ja terveydenhuollon yleisinä palveluina, päihdehuollon erityispalveluina sekä erityistason sairaanhoitona.

10.29 Sosiaalipäivystys

Sosiaalipäivystys vastaa kiireelliseen sosiaaliseen avuntarpeeseen kaikkina vuorokauden aikoina ja viikonpäivinä. Kiireellisen avun tarpeessa voi olla hoivaa vaille jäänyt lapsi, nuori ongelmineen tai vanhus, jonka kunto heikkenee äkillisesti, tai päihteiden käytön vuoksi nopeasti hoitoa tarvitseva. Vaara- ja uhkatilanteissa sekä onnettomuuksissa voidaan tarvita sosiaalipalveluja kiireellisesti.

10.32 Työllistymisen tukeminen

Tässä toiminnallisuudessa on yhdistetty vammaispalveluihin liittyvä työllistymisen tukeminen ja kuntouttava työtoiminta. Työllistymisen tukeminen on kunnan järjestämää toimintaa, jonka tarkoitus on parantaa henkilön elämänhallintaa sekä luoda edellytyksiä työllistymiselle. Usein selvitetään asiakkaan työllistymisen edellytykset (terveydentila) laajasti ja kartoitetaan mm. eläkemahdollisuudet.

10.31 Toimeentulotuki

Tavoitteena on turvata henkilön ja perheen toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä silloin, kun toimeentuloa ei voida saada ansiotyöllä, toimeentuloturvan ensisijaisilla etuuksilla, elatusvelvollisen huolenpidolla tai muulla tavoin. Toimeentulotuki on *viimesijainen* toimeentuloturvan muoto. Toimeentulotukeen kuuluu perus-, täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki.

10.25 Kasvatus- ja perheneuvonta

Tavoitteena on antaa asiantuntija-apua kasvatus- ja perheasioissa sekä edistää lasten myönteistä kehitystä sosiaalisen, psykologisen ja lääketieteellisen tutkimuksen ja hoidon avulla. Kunta tai kuntayhtymä järjestää neuvontaa kasvatus- ja perheneuvolassa tai muiden sosiaalipalvelujen yhteydessä. Kunnat voivat myös ostaa palvelut ulkopuoliselta palveluntuottajalta.

10.26 Perheasioiden sovittelu

Perheasioiden sovittelu auttaa parisuhteen ristiriitatilanteissa. Avio- tai avoeroissa pidetään erityisesti silmällä lapsen etua sovittaessa lapsen huoltoon, tapaamisoikeuteen ja elatukseen liittyvistä asioista. Kunta tai kuntayhtymä järjestää perheasioiden sovittelua lastenvalvojen toteuttamana, kasvatus- ja perheneuvolassa tai muiden sosiaalipalvelujen yhteydessä. Kunnat voivat myös ostaa palvelut ulkopuoliselta palveluntuottajalta.

10.24 Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden vahvistaminen

Tavoitteena on selvittää lapsen huoltoon, asumiseen ja tapaamisoikeuteen vaikuttavat asiat, vahvistaa lapsen huolto- ja tapaamisoikeussopimus ja vastata siitä, että käräjäoikeudelta haetaan lapselle huoltajaa tämän jäätyä huoltajatta. Jos sopimukseen ei päästä, asia annetaan käräjäoikeuden ratkaistavaksi.

10.27 Isyyden selvittäminen

Jos isä ei tunnusta isyyttään, äiti voi nostaa kanteen isyyden vahvistamiseksi. Isyyden selvittämisen tavoitteena on hankkia isyyden vahvistamiseen tarvittavat tiedot. Tuomioistuin tekee päätöksen isyyden vahvistamisesta.

10.23 Lapsen elatusavun vahvistaminen

Tavoitteena on vahvistaa lapsen elatusvelvolliselta vanhemmaltaan saama elatusapu. Lapsella on oikeus riittävään elatukseen, josta vastaavat ensisijaisesti hänen vanhempansa kykyjensä mukaan. Tarvittaessa elatustukea maksetaan lapselle yhteiskunnan varoin (Kela).

10.28 Adoptioneuvonta

Adoptio edellyttää aina lakisääteistä adoptioneuvontaa, jossa käsitellään adoption hakijan vanhemmuutta koskevia edellytyksiä, odotuksia, motiiveja, taloudellista tilannetta, parisuhdetta ja muita vanhemmuuteen liittyviä tekijöitä. Adoptioneuvonnalla pyritään varmistamaan adoptiolapsen turvallisuus ja etu. Neuvontaa saavat myös raskaana olevat naiset, jotka suunnittelevat lapsensa luovuttamista adoptoitavaksi. Adoptioneuvontaa antavat sekä kunnallinen sosiaalitoimi että muut palveluntuottajat.

10.33 Kotouttaminen (maahanmuuttajapalvelut)

Kotouttamisen tarkoituksena on tukea ja edistää maahanmuuttajan mahdollisuutta sopeutua ja osallistua aktiivisesti suomalaisen yhteiskunnan toimintaan. Maahantulostatus määrittää alkuvaiheen asiointipolun, esim. pakolaiset ja turvapaikanhakijat asioivat yleensä ensimmäiset 1-3 vuotta kaupunkien Maahanmuuttoyksiköissä, jossa heille tarjotaan palvelu tai neuvotaan niiden käyttöön muissa yksiköissä.

10.34 Talous- ja velkaneuvonta

Yksityishenkilöille tai tietyissä tapauksissa yrittäjille kohdistettua ohjausta ja neuvontaa talouden ja velkojen hoidosta, taloudenpidon suunnittelusta ja eri ratkaisumahdollisuuksien löytämisestä, kuten avustaminen velkajärjestelyyn hakemisessa. Ei ole sosiaalihuollon palvelutehtävä, vaan *Kilpailu- ja*

kuluttajaviraston alaista toimintaa, mutta on yleisesti toteutettu sosiaali- ja terveystoimeen sijoitetuissa yksiköissä. Talous- ja velkaneuvonnassa syntyviä tietoja ei tulla tallentamaan sosiaalihuollon kansalliseen tietovarantoon (KanSa).

10.35 Sosiaalinen luototus

Sosiaalihuoltoon kuuluvaa luotonantoa, jonka tarkoituksena on ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista sekä edistää henkilön ja perheen itsenäistä suoriutumista. Sosiaalinen luotto voidaan myöntää perustellusta syystä henkilölle, jolla ei ole pienituloisuutensa ja vähävaraisuutensa vuoksi muulla tavoin mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa ja jolla on kyky suoriutua luoton takaisinmaksusta. Sosiaalinen luototus on kunnille vapaaehtoinen tehtävä.